



Memorandum

van de

Federatie Groene Heuvelrug

inzake

Ontwerp-Structuurvisie 2030 'Groen dus vitaal'

van de

gemeente Utrechtse Heuvelrug

Juli 2009

Inleiding

De nieuwe opzet van de Ontwerp-Structuurvisie dwingt respect af.

Niet alleen is goed geluisterd naar de wensen en ideeën van bewoners van de gemeente Utrechtse Heuvelrug (GUH) naar aanleiding van de Discussie-versie van de Structuurvisie, maar er is ook gekozen voor een nieuwe benadering en aangepaste opzet voor het leitmotiv “Groen dus vitaal”.

Het is verheugend om te constateren dat in de ambitie van de Structuurvisie “Groen dus vitaal” nu drie duidelijke maatschappelijke sturingselementen zijn geïntroduceerd: Duurzame ontwikkeling (o.m. in termen van ‘economie en ecologie’ dienen elkaar te versterken), Kwaliteit van de leefomgeving, en het primair richten op de ‘Groene positie van de gemeente’ in de regio binnen het ‘functionele systeem van West Nederland’.

Het is te waarderen dat bij de ‘gemeentebrede benadering’, die in de vorige versie ontbrak, gekozen is voor een thematische invalshoek. Een uitstekend vertrekpunt om visie te vertalen naar die issues waarmee gestuurd of rekening gehouden moet worden in de ontwikkeling van de gemeente. Daarnaast is duidelijk de intentie geformuleerd om voor het realiseren van de gemeentelijke visie samen te werken met alle relevante instanties en ons omringende gemeenten. Dit kan alleen de praktische haalbaarheid van de visie ten goede komen.

Zo bezien lijkt een voortreffelijk uitgangspunt gecreëerd voor de bedoeling en functie van een gemeentelijk structuurvisie, nl. het opstellen van algemene- en RO-kaders voor deelvisies en bestemmingsplannen op diverse terreinen die van belang zijn de positionering en inrichting van het gebied.

Maar dan komt het op de uitwerking aan!

De lezer die het huidige werkstuk onder ogen neemt met de verwachting dat er nu een duidelijk en samenhangend beeld wordt gepresenteerd, kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de Ontwerp-Structuurvisie nog niet klaar is. Er moet nog veel, wat nu in termen van intenties, opgaven en inventarisaties wordt aangegeven, feitelijk benoemd en uitgewerkt worden, wil men kunnen beoordelen of er een consistent raamwerk gecreëerd is waaraan de bewoners de plannen en wensen van de gemeente de komende 20 jaar kunnen toetsen.

Wij stellen vast dat daarmee deze nieuwe Ontwerp-Structuurvisie minder concreet, meer beschrijvend is geworden ten opzichte van de discussieversie. Hierdoor ontstaat het gevaar dat veel onderwerpen in de praktijk voor een flexibele interpretatie vatbaar zijn, en dat daardoor juist de duidelijkheid, die de Structuurvisie zou moeten brengen, niet voldoende uit de verf komt.

Constateringen

De FGH wil zich in dit memorandum beperken tot een aantal beschouwingen op hoofdlijnen, en met name over de gehanteerde methodiek.

1. Bij het formuleren van het *ambitieniveau* is de verkeersproblematiek binnen de GUH niet aan de orde. Het blijkt dat er geen duidelijke visie bestaat op dit zeer belangrijke thema. Wel wordt ingezet op het thema ‘duurzaam bereikbaar’ maar de geformuleerde projecten zijn eerder gebaseerd op hoop en verlangens dat men menselijk gedrag kan veranderen, dan effectief. Een concrete oplossingsrichting in samenhang met de andere thema’s wordt niet aangereikt.
Een structuurvisie die niet fundamenteel op deze problematiek ingaat, maar inzet op een operationeel GVVP, biedt geen houvast voor de toekomst.
2. Door het *ontbreken van een ontwikkelingsscenario voor het hele gebied* is het onduidelijk waar de nadruk en afweging voor de gebiedsontwikkelingen komt te liggen. Gaan we nieuwe rode contouren creëren omdat we binnen de dorpskernen niet meer willen verdichten (zie argumentatie voor nieuwbouw bij Maarsbergen)? En geven we voorrang aan sportvelden buiten de rode contouren omdat we bestaande sportfaciliteiten niet kunnen/willen opwaarderen, of omdat we vinden dat elke dorpskern zijn eigen hoogwaardige sportfaciliteiten moet hebben (of omdat we eigenlijk op die bestaande sportlocaties woningbouw willen realiseren)?
Of durven we principiëel binnen de rode contouren te blijven omdat de gemeente wil inzetten op het versterken van groen en natuur waar mogelijk, en daarmee de unieke waarde van het gebied als vertrekpunt neemt.
De FGH blijft op het standpunt staan dat woning- en andersoortige bouw alleen binnen de rode contouren mag plaats vinden binnen de randvoorwaarde van behoud van het dorpseigen karakter van de kernen.
3. Door te kiezen voor *een thematische benadering* (die op zich een goede insteek kan zijn) ontstaat het gevaar dat de samenhang op hoofdlijnen tussen de thema-aandachtsgebieden achterwege blijft. Dit omdat de samenhang binnen het thema zelf wordt gezocht. Daardoor blijft de relatie tussen bijv. recreatie-ontwikkeling en de daarmee samenhangende verkeerstromen onbelicht, of de afweging tussen natuurwaarden en ontwikkeling van bedrijfsterreinen achterwege (zie ‘ruimte vinden voor aanvullende locaties woon- en werkfuncties’).
4. Eerder door de gemeente ontwikkelde *deelvisies* (zoals de Woonvisie) lijken een sterke invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van de Structuurvisie i.p.v. andersom. Op deze wijze wordt de Structuurvisie als overkoepelend kader niet bepalend, maar eerder lijdend aan een andere visie van lagere orde. Hierdoor ontstaat het beeld alsof met zekere krampachtigheid gezocht wordt naar uitbreidingslocaties voor woningbouw (bijv. 350 woningen in 10 jaar bij Maarsbergen) zonder dat een duidelijke context vanuit de

Structuurvisie daaraan te grondslag ligt. Als de nieuwe Structuurvisie tot een andere konklusie zou komen met betrekking tot de wenselijkheid of mogelijkheden voor woningbouw binnen de gemeente (bijv. door de stagnatie in de bevolkingsgroei), zou naar onze mening de Woonvisie ook bijgesteld moeten kunnen worden.

5. Er is nog geen oplossing gevonden voor het integraal beter beschermen van de ‘waarden’ van de GUH in termen van *uitgangspunten*. Welliswaar is een verbeteringslag aangebracht in de zoning, en zijn plannen benoemd om op deelgebieden (zie bijv. Natuurvisie, Actieplan Stichtse Lustwarande) één en ander uit te werken, maar er wordt geen duidelijk en helder overkoepelend beschermingsconcept aangeboden.
De FGH wil in deze vasthouden aan 3 zonerings waarbij het buitengebied, dat niet onder de EHS valt, de status van ‘Provinciaal landschap’ krijgt (de Provincie Utrecht is hierbij ondersteunend; de uitwerking van de modaliteiten en de control ligt bij de GUH). Er ontstaat dan meer duidelijkheid wat wel en niet in de ‘gemengde gebieden’ mogelijk is.
6. Het is jammer dat de mogelijkheden voor ‘groen’ ondernemerschap binnen de GUH, en wat dit betekent voor de ruimtelijke ordening, onderbelicht is gebleven. Wij willen benadrukken dat bevordering van economische bedrijvigheid die niet ruimte-gericht is, maar juist inspeelt op innovatie en groen, plaats moeten kunnen vinden op te ‘transformeren’ bedrijven-terreinen, en ook als zodanig gepromoot moet worden.
Onze *visie* hierbij blijft dat er geen uitbreiding van bedrijventerreinen mag plaatsvinden. Het uitplaatsen van bovenregionale bedrijven en van niet in het groen concept passende bedrijfs-activiteiten dient *uitgangspunt* te blijven.
7. De gekozen uitwerking van de Structuurvisie in een uitvoeringsagenda geeft de indruk van een doorgewerkt proces. Wij constateren echter een aantal inconsistenties in het document. Het betreft het verschil in geformuleerde beleidsuitgangspunten en hun uitwerking (bijv. de feitelijke uitzonderingen op de uitspraak ‘ruimtelijke ontwikkelingen alleen op plaatsen waar ze de groenstructuur niet aantasten maar mogelijke versterken’).
Zo zien wij ook gebieden ten noorden en zuiden van Maarsbergen en Maarn op de structuurkaart als ‘gemengde gebieden’ benoemd worden, die op een andere kaart onderdeel van Heel de Heuvelrug vormen.
8. Tenslotte: de Structuurversie lijkt een zekere flexibiliteit te willen bewaren en zich niet vast te willen leggen in te strakke kaders (wellicht met de achterliggende gedachte dat de toekomst toch zeer onbestendig is). Toch is dit nodig voor de rechtszekerheid voor de burgers, en als helder beleidskader voor nieuwe bestemmingsplannen; dit vooral gezien in het licht van de nieuwe wet R.O. En niet in de laatste plaats voor de argumentatie-duidelijkheid die een toekomstig gemeentebestuur moet presenteren als door veranderde omstandigheden de noodzaak onstaat ervan af te wijken.

Konklusies

Er is een goede basis gecreëerd, maar de Ontwerp-Structuurvisie moet een slag verder uitgewerkt worden zodat de *consistentie, haalbaarheid en toekomstvastheid* ervan duidelijk worden. Daarbij zal blijken dat een aantal principiële vraagstukken nog opgelost moeten worden:

1. Er zullen nog steeds een aantal hoofdkeuzes gemaakt moeten worden, en wel met betrekking tot het verkeer en vervoer, met betrekking tot de bescherming van landschap, natuur en cultuurhistorische waarden buiten de EHS, en met betrekking tot de uitgangspunten voor woningbouw, sportvelden en bedrijventerreinen. De Structuurvisie zal moeten laten zien hoe deze keuzes doorwerken in hun relatie tot elkaar, en waarbij de verkeersconsequenties een hoofdrol spelen.
2. In de huidige vorm is de Structuurvisie geen integraal ontwerp, omdat veel aspecten ervan afhankelijk zijn van de uitwerking in nog op te stellen beleidsplannen.
3. Er zal binnen de raad de principiële discussie gevoerd moeten worden hoe in de praktijk de Structuurvisie zich verhoudt tot andere reeds ontwikkelde deelvisies en nog uit te werken vraagstukken.

Samenvattend: de gepresenteerde Structuurvisie is een waardevol document, maar mist nog samenhang, consistentie en uitwerking.

Gezien het belang ervan voor de toekomst van de gemeente, en de invloed ervan op te ontwikkelen gemeentelijk beleid, stellen wij aan de raad van de GUH voor het Ontwerp aan te houden en het projectteam de mogelijkheid te geven gedurende het zomerreces de Structuurvisie aan te vullen, door te werken en te versterken.